

Kýpur-tillögurnar um námsmat fyrir alla

Rúmlega 150 þátttakendur frá 29 löndum sátu ráðstefnuna „Námsmat í skólum án aðgreiningar“ sem fram fór í Limassol á Kýpur dagana 23. og 24. október 2008, en það var mennta- og menningarmálaráðuneytið á Kýpur og Evrópumíðstöðin fyrir þróun í sérkennslu sem önnuðust undirbúning hennar. Ráðstefnan setti endapunktinn á þriggja ára vinnu við að rannsaka stefnu og starfshætti á sviði námsmats sem stuðla að námi án aðgreiningar í almennum skólum.

Í þessari skýrslu er gerð grein fyrir því sem fjallað var um og sameiginlegum niðurstöðum og jafnframt er gerð grein fyrir tillögum sem beint er til stefnumótandi aðila og sérfræðinga um hvernig þróa beri matsferli sem styður nám án aðgreiningar.

Það sem hér kemur fram er í samræmi við allar helstu alþjóðlegu yfirlýsingarnar um málefni fatlaðra og hvernig komið skuli til móts við sérþarfir, til dæmis Salamanca-yfirlýsinguna (1994) og Samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðra (2006).

Fulltrúar allra landa halda því fram að ...

... matsferli, starfsreglur, aðferðir og tæki skipti meginmáli þegar nemendum er veittur stuðningur í námi, einnig þegar um nemendur með sérþarfir er að ræða;

... námsmat geti stuðlað að eða að öðrum kosti komið í veg fyrir að nám án aðgreiningar geti farið fram. Almennt virðast vera tengsl milli þess hvernig matsaðferðir og nám án aðgreiningar þróast;

... viðurkenna þurfi þátt sjúkdómsgreiningar í matsferlinu, en að mat á sérþörfum skuli ekki lengur fara fram sem eins konar sjúkdómsgreining með styrkveitingum (sem aðilar utan hins almenna skólakerfis koma tíðum að), heldur verði um símat að ræða sem veitir beinar upplýsingar og leiðbeiningar um nám og kennslu, og kennarar og aðrir sérfræðingar annast;

... þróa þurfi kerfi þar sem mótandi mat fer sífellt fram og hægt er að nota í almennum skólum: útvega skuli skólum og umsjónarkennurum þau tæki sem þarf til að námsmat fyrir alla nemendur geti farið fram, einnig nemendur með sérþarfir, og enn fremur til að hægt sé að frumgreina sérþarfir annarra nemenda.

Fulltrúarnir eru sammála um ...

... hugmyndina um *námsmat fyrir alla*. Námsmat í öllum skólum þar sem stefna og starf miðar að því að efla menntun allra nemenda eins og kostur er;

... að aðalmarkmiðið með námsmati fyrir alla sé að allar stefnur og aðferðir sem beitt er skuli stuðla að aukinni þátttöku og aðlögun allra nemenda, í líkamlegu, félagslegu og bóklegu samhengi, einnig þeirra sem eiga á hættu að vera aðgreindir frá öðrum og einkum nemenda sem eru með sérþarfir;

... að námsmat fyrir alla byggist á eftirfarandi grundvallaratriðum:

- allar matsaðferðir skulu beinast að því að upplýsa um og efla nám;
- nemendur skulu eiga rétt á upplýsingum um þær matsaðferðir sem þeir taka þátt í;

- allir nemendur skulu eiga rétt á að taka þátt í matsaðferðum sem treysta má á, eru í fullu gildi og lagaðar að sérþörfum einstakra nemenda;
- allar matsaðferðir skulu byggjast á alhliða fyrirkomulagi svo að öllum nemendum gefist kostur á að sýna námsárangur sinn, færni og kunnáttu;
- taka skal tillit til sérþarfa nemenda og gera ráð fyrir þeim í allri almennri stefnumótun í matsmálum, sem og í sérstakri stefnumótun þar að lútandi vegna sérkennslu;
- allar matsaðferðir skulu styðja og styrkja hver aðra;
- allar matsaðferðir skulu miða að því að taka fullt tillit til og „fagna“ fjölbreytileika með því að skilgreina og meta námsframvindu og árangur hvers einasta nemanda;
- allar matsaðferðir skulu vera samræmdar og samstilltar þannig að þær styðji við nám og kennslu;
- námsmat fyrir alla miðar alfarið að því að koma í veg fyrir aðgreiningu með því að forðast eftir því sem kostur er hvers kyns flokkun og með því að beina sjónum að námi og kennslu sem eflir menntun án aðgreiningar.

... að nýjungar á sviði námsmats fyrir alla komi öllum nemendum til góða;

... að *leiðsagnarmat* – aðferð sem byggir á því að nemendur velti fyrir sér námi sínu og taki virkan þátt í gagnkvæmri endurgjöf með kennurum sínum og taki með þeim ákvörðun um hvernig náminu skuli hagað í framhaldinu – sé aðferð sem styður við námsmat fyrir alla.

Fulltrúarnir leggja til að ...

... allir nemendur taki þátt í og hafi möguleika á að hafa áhrif á eigið matsferli sem og þróun, útfærslu og mat á eigin námsmarkmiðum og áætlunum (einstaklingsáætlun eða öðru svipuðu tæki);

... foreldrar taki þátt í og hafi möguleika á að hafa áhrif á matsferlið sem barnið þeirra gengur í gegnum;

... kennarar noti námsmat sem aðferð til að auka námsmöguleika allra nemenda. Í því felst að þeir setja nemendum markmið (með skilvirkum kennsluaðferðum sem henta hverjum og einum) og einnig sjálfum sér. Í því felst einnig að veita nemendum endurgjöf á námið sem svarar þörfum þeirra og veitir þeim stuðning;

... komið verði á matsáætlunum í skólum þar sem lýst er tilgangi og notkun, hlutverkum og ábyrgð í tengslum við námsmat, og skýr grein gerð fyrir því hvernig námsmati skuli beitt þannig að komið sé til móts við mismunandi þarfir nemenda;

... þverfagleg teymi – hver svo sem fræðileg samsetning þeirra er – vinni að því að efla nám án aðgreiningar og kennslu- og námsferli allra nemenda;

... stefnumótun og viðteknir starfshættir í matsmálum efli og auki möguleika á því að vel takist til við nám án aðgreiningar og þátttöku allra nemenda, einnig þeirra sem standa höllum fæti, einkum nemenda með sérþarfir;

... lagasetning á sviði matsmála skuli ávallt stuðla að því að nám án aðgreiningar sé innleitt.

Limassol, Kýpur, október 2008.